

לקוטי תורה • פרשת שלח • מאמר 16

אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים...

”אני הו'י אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ
מצרים להיות לכם לאלקים” (Numbers 15:41)

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל
אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

/likuteitorah.com/he/likutei-torah/shelach/16

1 אני הי' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלקים אני הי' אלקיכם. להבין הכפל למה כתיב ב"פ [בי פעמים] אני הוי' אלקיכם בראש הפסוק ובסופו.

"אני הוי' אלקיכם, אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלקים; אני הוי' אלקיכם". [עלינו] להבין את הכפילות: מדוע נאמר "אני הוי' אלקיכם" פעמיים — בראש הפסוק ובסופו?

וגם מה ענין פסוק זה לק"ש [לקריאת שמע] שהרי אמירת פסוק זה הוא משום הזכרת יצ"מ [יציאת מצרים] שמ"ע להזכיר יצ"מ [יציאת מצרים] כמ"ש למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך והוא מצוה בפ"ע [בפני עצמו],

ועוד: מה הקשר של הפסוק הזה לקריאת שמע? הרי אומרים אותו כדי להזכיר את יציאת מצרים, שכן יש מצוות עשה להזכיר את יציאת מצרים, ככתוב: "למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך"; וזו מצווה בפני עצמה.

ועוד דהל"ל [דהוה ליה למימר] פסוק למען תזכור כו', וגם להבין איזה שייכות יש לפסוק זה לפי ציצית. ועוד, היה צריך לומר את הפסוק "למען תזכור" וכו'. וגם [עלינו] להבין מה הקשר של הפסוק הזה לפרשת ציצית.

הנה נודע שנשמות ישראל היו מקודם ששת ימי בראשית שהרי בעשרה מאמרות נברא העולם ובדבר הי' שמים נעשו בחינת דבור ורוח פיו ית' וישראל עלו במחשבה

והנה ידוע שנשמות ישראל היו קיימות עוד לפני ששת ימי בראשית. העולם נברא בעשרה מאמרות, ועל הפסוק "בדבר הוי' שמים נעשו" נאמר שהדבר הוא בחינת דיבור ו"רוח פיו" יתברך; ואילו ישראל עלו במחשבה [האלוקית],

שהוא בחי' שלמעלה מבחינת דבור. אלא שירדו למטה בעוה"ז להתלבש בגוף ונפש הבהמית ע"י דבור ומאמר נעשה אדם.

שהיא בחינה שלמעלה מבחינת הדיבור. אלא שהם ירדו למטה, לעולם הזה, להתלבש בגוף ובנפש הבהמית, באמצעות הדיבור והמאמר "נעשה אדם".

2 וירידה זו צורך עלייה היא. וצריך להבין מהו העלייה שתהיה אחר ירידה זו מימי שנותינו בעוה"ז כו'

וירידה זו היא לצורך עלייה. ויש להבין מהי העלייה שתבוא לאחר ירידה זו, של ימי שנותינו בעולם הזה וכו',

שתתעלה יותר ממה שהיתה כלולה במחשבה עילאה [ועמ"ש מזה ע"פ מי מנה עפר יעקב כו'].

כך שהנשמה תתרומם למעלה מהמקום שבו הייתה כלולה במחשבה העליונה. [וראו מה שנכתב על הפסוק "מי מנה עפר יעקב" וכו'].

הנה כתיב לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל כי שרית עם אלקים כו'

והנה כתוב: "לא יעקב יאמר עוד שמך, כי אם ישראל, כי שרית עם אלקים" וכו'.

וגם הקב"ה אמר לו כן אח"כ במראה הנבואה. וענין ישראל הוא אותיות לי ראש שהם נעשים להקב"ה בחינת ראש כביכול.

וגם הקב"ה אמר לו כך לאחר מכן, במראה הנבואה. משמעות השם ישראל היא האותיות "לי ראש": הם נעשים, כביכול, בחינת ראש להקב"ה.

ולהבין בחי' ראש למעלה לגבי הקב"ה שאין לו דמות הגוף ח"ו [חס ושלום] [ועמ"ש ע"פ צאינה וראינה]. ויש להבין מהי בחינת "ראש" למעלה ביחס להקב"ה, שאין לו דמות גוף, חלילה. [וראו מה שנכתב על הפסוק "צאינה וראינה".]

3 והנה נודע בספרי התנ"ך [התורה נביאים כתובים] ובספרי הקבלה כי הרצון נק' ראש וגלגלת ומקרא מלא נאמר והיה על מצחו תמיד לרצון, פ"י עד"מ מבשרי אחזה שיש באדם בחי' רצון ובחי' תענוג ושכל, והן פנימית הרצון

והנה ידוע מספרי התנ"ך ומספרי הקבלה שהרצון נקרא "ראש" ו"גולגולת", ועל כך נאמר בפסוק מפורש: "והיה על מצחו תמיד לרצון". כלומר, בדרך משל, כפי שנאמר "מבשרי אחזה": באדם יש בחינת רצון, וכן בחינת תענוג ושכל, והם הפנימיות של הרצון.

שהרי הרצון מתעורר מחמת התענוג שלפי שיש לו תענוג מן הדבר ההוא על כן רוצה וחפץ הוא בכך או הרצון נמשך מחמת השכל שהוא ג"כ טעם לרצון שרוצה כן מפני שהשכל מחייב כן.

שהרי הרצון מתעורר בעקבות התענוג: מכיוון שיש לו תענוג מאותו דבר, הוא רוצה ומשתוקק אליו. לחלופין, הרצון נובע מן השכל, שהוא גם טעם לרצון: הוא רוצה כך מפני שהשכל מחייב זאת.

4 והנה הרצון הוא בחינה המתגלה שמשיב לשואלו דבר כך אני רוצה ומצוה לזולתו לעשות רצונו והנה הרצון הוא בחינה גלויה: האדם משיב למי ששואל אותו דבר: "זה מה שאני רוצה", והוא מצווה על זולתו לעשות את רצונו;

אבל התענוג או השכל שמהם נמשך הרצון אינם מתגלים אלא כמוסים ונעלמים בתוך הרצון המעלימים ומכסה עליהם ולכן נקי הרצון גלגלתא שהרי זה דומה לעצם הגלגלת החופפת על המוח שבתוכה.

אבל התענוג או השכל שמהם נמשך הרצון אינם מתגלים, אלא נותרים כמוסים ונעלמים בתוך הרצון, שמסתיר ומכסה עליהם. לכן הרצון נקרא גלגלתא (גולגולת), שהרי הוא דומה לעצם הגולגולת החופפת על המוח שבתוכה.

5 וכמ"כ [וכמו כן] הנמשל למעלה דבחי הרצון נקי גלגלתא דחפיא על מוחא שגילוי הרצון חופה על השכל הנעלם או התענוג של רצון זה

כך גם במשל למעלה: בחינת הרצון נקראת "גולגולת המכסה על המוח", מפני שגילוי הרצון מכסה על השכל הנעלם או על התענוג של רצון זה,

שהם לאין קץ ותכלית ממש כנודע מענין וקדושים בכל יום יהללוך סלה שיש עליות אין קץ בהשגות כו'

שהם ממש בלי קץ וגבול, כידוע מעניין "וקדושים בכל יום יהללוך סלה": יש עליות אין-סופיות בהשגה וכו';

והם רק הארה בעלמא מבחי חכמה עילאה וכמו שעררה הנמשכת מן המוח וכטפה לגבי הים [אבל ח"ע [חכמה עילאה] הוא בחי' עדן עין לא ראתה כו'

והם רק הארה בלבד מבחינת חכמה עילאה, כמו שעררה הנמשכת מן המוח וכטיפה ביחס לים. [אבל חכמה עילאה היא בחינת "עדן", "עין לא ראתה" וכו',

והאי עדן אתמשך מעדן עילאה סתימאה דכל סתימין כמ"ש באדר"ז [באדרא זוטא] (דר"צ ע"א) והוא סתום ונעלם ע"י שבחי הגלגלתא חפיא על מוחא שהיא בחי' עדן עילאה סתימאה דכל סתימין.

ועדן זה נמשך מעדן עילאה סתימאה דכל סתימין, כמו שכתוב באידרא זוטא (דף ר"צ ע"א). והוא סתום ונעלם מפני שבחינת הגולגולת מכסה על המוח, שהיא בחינת עדן עילאה סתימאה דכל סתימין.

וזהו כענין שתוק כך עלה במחשבה. שבודאי יש טעם לדבר אלא שהטעם ההוא נעלם מאד ולא ניתן להשגה

וזהו בדומה לעניין "שתוק, כך עלה במחשבה": בוודאי יש טעם לדבר, אלא שטעם זה נעלם מאד ואינו ניתן להשגה.

ולכן אמר להם שתוק כו' שא"א להתגלות רק הרצון שהוא בחי' גלגלתא אבל החכמה והטעם היא סתימאה ולא אתפתחא דהיינו שכמוסה בתוך גלגלתא כו'

ולכן אמר להם "שתוק" וכו': אין אפשרות לגלות אלא את הרצון, שהוא בחינת הגולגולת; אבל החכמה והטעם נסתרים ואינם נפתחים, כלומר, הם כמוסים בתוך הגולגולת וכו'.

ועד"ז אפילו ברצון התחתון הנמשך מחכמה דאתפתחא מ"מ הרצון נמשך בגילוי משא"כ החכמה אינה מתגלה אלא בגי' [בגן עדן] העליון וגם זה רק ע"י צמצומים כנ"ל

וכך גם ברצון התחתון, הנמשך מחכמה דאתפתחא: אף על פי כן, הרצון נמשך בגילוי, ואילו החכמה מתגלה רק בגן עדן העליון, וגם זאת רק באמצעות צמצומים, כנזכר לעיל.

ולכן נק' הרצון גלגלתא ומצחא] וזהו מ"ש בזהר (ח"ג [חלק ג'] קכ"ט א') כתיב והיה על מצחו תמיד לרצון וגו'

ולכן נקרא הרצון "גולגולת" ו"מצח".] וזהו מה שנאמר בזהר (ח"ג קכ"ט ע"א): "כתיב: והיה על מצחו תמיד לרצון" וגו';

וההוא מצחא דאקרי רצון הוא גלויא דכל רישא וגלגלתא, פי' גילוי הרצון נק' מצחא דהיינו כמו המצח שהוא פנוי משערות.

ואותו מצח שנקרא "רצון" הוא גילוי הראש והגולגולת כולה. כלומר, גילוי הרצון נקרא "מצח", בדומה למצח שאינו מכוסה בשערות.

[ועמ"ש מענין מצחא בביאור ע"פ צאינה וראינה], וישראל נק' לי ראש שהם הם המעוררים וממשיכים בחי' רצון העליון, כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] רפ"ק [ריש פרק קמא] דברכות בשעה שישראל נכנסין לבתי כנסיות ולבתי מדרשות ועונין יהא שמו הגדול מבורך הקב"ה מנענע ראשו.

[וראו מה שנכתב בענין המצח בביאור על הפסוק "צאינה וראינה".] וישראל נקראים "ראש ליי", שכן הם המעוררים וממשיכים את בחינת הרצון העליון, כפי שאמרו חז"ל בראשית הפרק הראשון של Berachos: "בשעה שישראל נכנסים לבתי כנסת ולבתי מדרש ומשיבים: 'יהי שמו הגדול מבורך', הקדוש ברוך הוא מנענע בראשו".

ראשו הוא בחי' רצון העליון [וע' בזהר ח"ג [חלק ג'] דרפ"ח סע"א [סוף עמוד א] וע"ב] והנענוע הוא מלמעלה למטה בחינת המשכה כלומר שממשיך בחי' רצון העליון ב"ה להיות בגילוי למטה.

"ראשו" הוא בחינת הרצון העליון [וראו בזהר, III, page 288, end of side a and side b]; והנענוע הוא מלמעלה למטה, בחינת המשכה. כלומר, [הוא] ממשיך את בחינת הרצון העליון, ברוך הוא, כדי שתתגלה למטה.

6 וזהו ענין יהא שמיה רבא מברך פיי שיומשך מהעלם לגילוי בחיי שמיה רבא שהוא שמו הגדול.

וזהו פירוש "יהא שמיה רבא מברך": כלומר, שמדרגת "שמיה רבא", שהוא שמו הגדול, תימשך מן ההעלם אל הגילוי.

ופיי וענין שמו הגדול הוא כי יש כמה בחיי שמות שהם בבחי' השתלשלות דהיינו שהם הארות והמשכות אור א"ס להיות ממכ"ע [ממלא כל עלמין]

פירושו ומשמעותו של "שמו הגדול" הם כך: יש כמה מדרגות של שמות המשתייכות לסדר ההשתלשלות, כלומר, הן הארות והמשכות מאור אין סוף, כדי שיהיה ממלא כל עלמין;

וגם שם הוי' הוא בבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] ביו"ד נברא העוה"ב [העולם הבא] [וכמו שיתבאר לקמן בפיי והיה הוי' לי לאלקים].

ואפילו שם הוי' הוא בבחינת ממלא כל עלמין, כדברי חז"ל: "בי' נברא העולם הבא" [וכפי שיתבאר להלן בפירוש "והיה הוי' לי לאלקים"].

אבל שמו הגדול הוא מה שלמעלה מעלה מגדר ובחי' השתלשלות ואינו נמשך ומתלבש תוך עלמין כלל.

אבל שמו הגדול הוא מה שלמעלה הרבה הרבה מן הגבולות ומדרגת ההשתלשלות, ואינו נמשך ומתלבש בתוך העולמות כלל.

7 ועם היות שגם הוא בבחי' שם לבד כמו השם שאינו ערוך לגבי עצמיות מ"מ הוא למעלה מהשגת הנבראים וגם למעלה אפיי [אפילו] מבחי' סובב.

ואף שגם הוא אינו אלא בחינת שם בלבד, כמו שם שאינו בערך לעצמותו של האדם, אף על פי כן הוא למעלה מהשגתם של הנבראים, ולמעלה אפילו מבחינת סובב כל עלמין.

וע"ז אנו מבקשים שיהיה שמו הגדול מבורך ונמשך לעלם ולעלמי עולמא פיי לעלם לשון יחיד היינו בחיי אצילות

ועל כך אנו מבקשים ששמו הגדול יתברך ויימשך "לעולם ולעולמי עולמא". פירוש: "לעולם" הוא לשון יחיד, כלומר, בחינת אצילות,

כי שם איהו וחיהו וגרמוהי חד בהון ולעלמי עלמיא לשון רבים היינו ביי"ע שהם בבחי' עלמא דפרודא כמיי"ש ומשם יפרד כו' שבכולם יהיה המשכת והתגלות אור א"ס ב"ה שמו הגדול בכדי שיהא ביטול היש לאין

כי שם "הוא וחיותו וכליו אחד בהם"; ו"לעלמי עולמיא" הוא לשון רבים, כלומר, בריאה, יצירה ועשיה, שהן בבחינת "עולם הפירוד", כמו שכתוב "ומשם יפרד" וכו'. בכל העולמות האלה תהיה המשכה והתגלות של אור אין סוף ברוך הוא, שמו הגדול, כדי שתהיה התבטלות היש לאין.

כי מחמת הארת ההוי' שמהוה בהשתלשלות העולמות נתהוה מאין ליש וכל מה שמשתלשל ויורד למטה מטה נעשה בחי' יש ביותר עד שנתהוו עולמות הנפרדים ממש

כי מחמת הארת הוי', המהווה בתוך השתלשלות העולמות, נוצר היש מאין; וכל מה שמשתלשל ויורד שלב אחר שלב, מטה מטה, נעשה "יש" יותר ויותר, עד שנבראו עולמות נפרדים ממש.

אבל בהתגלות אור א"ס שלמעלה מהשתלשלות אזי יהיו העולמות בטלים מיש לאין [ועמיי"ש בביאור ע"פ ראייתי והנה מנורת זהב.

אבל כאשר מתגלה אור אין סוף שלמעלה מהשתלשלות העולמות, העולמות מתבטלים מיי"ש ל"אין". [ועיין במה שנכתב בביאור על הפסוק "ראיתי והנה מנורת זהב כולה",

8 ובשיר השירים ע"פ ששים המה מלכות בענין מיי"ש לע"ל [לעתיד לבוא] ומעין מבית הי' יצא כו'].

וכן בלקוטי תורה, בשיר השירים, על הפסוק "שישים המה מלכות", בעניין מה שכתוב על העתיד לבוא: "ומעין מבית הוי' יצא" וכו']

ולכן כשישראל אומרים איש"ר [אמן יהא שמיה רבא] מברך הקב"ה מנענע בראשו כלומר שממשיך למטה גילוי בחי' ראשו הוא רצון העליון ב"ה שבתוכו מלובש ונעלם ענג העליון וחכמה עילאה כו'

לכן, כשישראל אומרים "אמן, יהא שמיה רבא מברך", הקב"ה מנענע בראשו; כלומר, הוא ממשיך למטה גילוי של בחינת ראשו, שהוא הרצון העליון, שבתוכו מלובשים ונעלמים התענוג העליון והחכמה העילאה וכו',

(ועמיי"ש בד"ה ואהיה אצלו אמון בענין ואהיה שעשועים יום יום כו') להיות יורד ונמשך בבחי' גילוי למטה ונגלה כבוד הי' למטה כמו למעלה ממש:

(ועיין במה שכתוב במאמר המתחיל "ואהיה אצלו אמון", בעניין "ואהיה שעשועים יום יום" וכו'), כדי שיירד וימשך בגילוי למטה, וכבוד הוי' יתגלה למטה ממש כמו למעלה:

9 ב והגורם להיות הקב"ה מנענע ראשו (הם ישראל לי ראש שהם הם בחי' הראש שלמעלה כביכול). והיינו ע"י כי שרית עם אלקים.

2. ומה גורם להקב"ה להניע את ראשו (אלה ישראל, "ראש עבורי", שכן הם, כביכול, בחינת הראש שלמעלה)? הדבר נעשה באמצעות "כי שרית עם אלקים".

והענין כי המשכה זו הוא ע"י אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] והעלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] בק"ש [בקריאת שמע] שמע ישראל שמע לשון הבנה ישראל לי ראש דהיינו מאחר שאתה בבחי' זו שהוא לי ראש.

ההסבר הוא שהמשכה זו באה באמצעות אתערותא דלתתא והעלאת מ"ן נוקבין בקריאת שמע. "שמע ישראל": "שמע" פירושו הבן; "ישראל" הוא "ראש עבורי". כלומר, מאחר שאתה נמצא בבחינה זו, שהיא "ראש עבורי",

שמע והבן איך שה' אחד. דכולא קמיה כלא חשיב ורק בשכמל"ו [ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד] שבחינת מלכותו ית' לבד מחיה כל העולמות שהוא כמשל המלך שאין עצמותו ומהותו מתפשט כלל בכל המדינות רק שמו נקרא עליהם כו'.

שמע והבן כיצד הוי' אחד: הכול נחשב לפניו כאין, ורק "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", שכן בחינת מלכותו יתברך לבדה מחיה את כל העולמות. הדבר דומה למלך, שעצמותו ומהותו אינן מתפשטות כלל בכל המדינות, ורק שמו נקרא עליהן כו'.

10 ואי לזאת ואהבת את ה' בכל מאדך בלי שיעור וכמ"ש כלה שארי ולבכי שארי זה

ולכן: "ואהבת את הוי' בכל מאודך", בלי גבול, כפי שנאמר: "כלה שארי ולבכי". "שארי" — זהו

הגוף שנק' שאר בשר ולבכי הוא דם שבלב שהנפש תלויה בו ומשכנו בחלל השמאלי שהוא מלא דם ושם היצה"ר [היצר הרע] וצ"ל בכל לבבך בשני יצריך.

הגוף, שנקרא "שאר בשר"; ו"לב"י הוא הדם שבלב, שהנפש תלויה בו, ומשכנו בחלל השמאלי, המלא דם, ושם נמצא היצר הרע. ויש לקיים "בכל לבבך" — בשני יצריך.

דהיינו שגם כחות נפש הבהמית מנפש עד בשר יכלו בתשוקה וצמאון ליכטל וליכלל באור א"ס ב"ה מאחר שלבבו יבין אחדות ה' באמת לאמיתו כי אין עוד מלבדו ורק בשכמל"ו [ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד] כו'.

כלומר, גם כוחות נפש הבהמית, מ"נפש" ועד "בשר", יתכלו בתשוקה ובצמאון להתבטל ולהיכלל באור אין סוף, ברוך הוא, כיוון שלבו יבין את אחדות ה' באמת לאמיתו: "אין עוד מלבדו", ורק "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" כו'.

11

וזהו ענין יציאת מצרים ולכן שייך הזכרת יצ"מ [יציאת מצרים] למצות ק"ש [קריאת שמע]. ובכל יום צ"ל יצ"מ [יציאת מצרים] כי הגם שהתפלל ואמר אחד ואהבת במס"נ [במסירות נפש] מ"מ אחר התפלה יוכל להתאוות לדברים זרים אשר לא לה' המה

וזהו עניינה של יציאת מצרים, ולכן הזכרת יציאת מצרים שייכת למצוות קריאת שמע. בכל יום צריכה להיות יציאת מצרים, שכן אף על פי שאדם התפלל ואמר "אחד" ו"אהבת" מתוך מסירות נפש, לאחר התפלה הוא עלול להתאוות לדברים זרים שאינם לה'.

והיינו בחיי בינונים זה וזה שופטן אלא שמ"מ אמרו רק שופטן ולא מושלים ח"ו [חס ושלום] כי אין שליטה להרע ח"ו [חס ושלום]

וזהו בחינת הבינונים: "זה וזה שופטן". ואף על פי כן אמרו רק "שופטן" ולא "מושלים", חס ושלום, שכן לרע אין שליטה, חס ושלום;

אלא שהוא רק כשופט האומר דעתו ואעפ"כ [ואף על פי כן] אין הלכה כדבריו כי הוא ית' יעמוד לימין אביון להושיעו כו'

אלא הוא רק כשופט המביע את דעתו, ואף על פי כן אין ההלכה כדבריו, כי הוא יתברך יעמוד לימין אביון להושיעו וכו'.

וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] אלמלא עוזרו כו' והיינו ע"י שמתעורר בק"ש [בקריאת שמע] ותפלה כו' כי הבא לטהר אז מסייעין לו ולכן צ"ל יצ"מ [יציאת מצרים] בכל יום כו'.

וכמאמר חז"ל: "אלמלא עוזרו וכו'". והיינו, הדבר נעשה על ידי שהוא מתעורר בקריאת שמע ובתפילה וכו', שכן "הבא לטהר מסייעין לו". לכן צריכה להיות יציאת מצרים בכל יום וכו'.

12

ויש כמה מדרגות ביצ"מ [ביציאת מצרים] דהיינו שגם בצדיקים יש בחיי יצ"מ [יציאת מצרים] ממצרים וגבולים המגבילים כו', וזה הוא בחיי העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] בלשון הקבלה ואתעדל"ת [ואתערותא דלתתא] בלשון הזהר

יש כמה מדרגות ביציאת מצרים. כלומר, גם אצל צדיקים יש בחינה של יציאה ממצרים — מן המצרים והגבולות המגבילים וכו'. וזהו בחינת העלאת מ"ן בלשון הקבלה, ואתערותא דלתתא בלשון הזהר;

דהיינו שעייז דייקא הוא בחיי המשכת רצון וענג העליון וכמ"ש צחוק עשה לי אלקים שבחיי שם אלהים המסתיר להיות בחיי יש מזה נעשה צחוק וגילוי תענוג העליון והיינו כשנעשה ביטול היש.

כלומר, דווקא על ידי כך נמשכים הרצון והתענוג העליונים, ככתוב: "צחוק עשה לי אלקים". מבחינת שם אלקים, המסתיר כדי שתהיה בחינת "יש", נובעים הצחוק וגילוי התענוג העליון; וזהו כאשר הי"ש מתבטל.

וז"ש [וזהו שכתוב] לויתן זה יצרת לשחק בו (כמ"ש ע"פ אלה מסעי וע"פ צו את בניי [בני ישראל] כו' את קרבני לחמי כו' וכפ' ויצא ע"פ ושבתי בשלום כו' וסד"ה ואהיה אצלו אמון בפ' ממושבותיכם תביאו לחם תנופה כו')

וזהו [פירוש] הכתוב: "לויתן זה יצרת לשחק בו" (כפי שמתבאר על הפסוק "אלה מסעי", ועל הפסוק "צו את בני ישראל" וכו', "את קרבני לחמי" וכו', ובפרשת ויצא על הפסוק "ושבתי בשלום" וכו', ובסוף המאמר הפותח "ואהיה אצלו אמון", בפירוש "ממושבותיכם תביאו לחם תנופה" וכו'):

שהשחוק נמשך מביטול היש לפי שזהו דבר חידוש כי מה שהנשמה קודם התלבשותה בגוף ונפש הבהמית היתה בבחי' ביטול אין זה חידוש כלל כי כל העולמות כולם הם באמת כטפה מים אוקיינוס וכלא חשיבי.

שהצחוק נמשך מביטול הי"ש, מפני שזהו דבר חידוש. העובדה שהנשמה, לפני שהתלבשה בגוף ובנפש הבהמית, הייתה במצב של ביטול אינה חידוש כלל, שהרי כל העולמות כולם הם באמת כטיפה ממי האוקיינוס, ואינם נחשבים לכלום.

אבל מה שאח"כ בהתלבשות הנשמה בגוף גם הגוף ונה"ב [ונפש הבהמית] יש להם בחי' כלות הנפש להיות כלה שארי ולבבי להיות גם היש בטל כביטול טפה בים זהו העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין].

אבל לאחר מכן, כשהנשמה מתלבשת בגוף, גם הגוף והנפש הבהמית מגיעים לכלות הנפש, עד ש"כלה שארי ולבבי", כך שגם הי"ש מתבטל כביטולה של טיפה בים — זוהי העלאת מ"ן.

הגם שבאמת מהות הביטול דנה"ב [דנפש הבהמית] והגוף אינו ער וך למהות הביטול שבעולמות עליונים אבל לפי שהוא חידוש

אף שבאמת אין ערוך בין מהות הביטול של הנפש הבהמית והגוף לבין מהות הביטול שבעולמות העליונים, מכל מקום, מכיוון שזהו חידוש —

וכמו עד"מ למטה לב מלכים אין חקר וכשרוצים להמשיך לבו להיות פונה לבקשת ההדיוט הוא ע"י שמביאים לפניו דבר חידוש כמו צפור מדברת כו'

וכמשל לדבר למטה: "לב מלכים אין חקר". כשרוצים להניע את לבו לפנות לבקשתו של אדם פשוט, הדבר נעשה על ידי שמביאים לפניו דבר חידוש, כגון ציפור מדברת וכו';

הגם שבני אדם מדברים בכינה יתירה אלא שזה אינו חידוש אבל זה שהצפור מדברת הוא חידוש וממשיך לב המלך.

אף שבני אדם מדברים בתבונה רבה יותר, אין בכך חידוש; אבל העובדה שהציפור מדברת היא חידוש, והיא מעוררת את לב המלך.

כך מה שהיש מתבטל הוא דבר חידוש שמבהמה נעשה אדם וכמ"ש אדם ובהמה תושיע הי'

כך גם ביטול ה"יש" הוא חידוש: שהבהמה נעשית אדם, כמו שכתוב: "אדם ובהמה תושיע הי"י".

(ועי"ז דוקא מעורר למעלה מעלה היינו המשכת רצון ותענוג העליון כנ"ל ועמ"ש מזה ג"כ בפ' וישלח ע"פ ויקח מן הבא בידו מנחה) וכמשל הבהמה שנושאת האדם הרוכב עליה למקום שלא יוכל להגיע שם בעצמו.

(ובאמצעות זאת דווקא מעוררים למעלה מעלה, כלומר, ממשיכים את הרצון והתענוג העליונים, כנזכר לעיל; ועיינו גם במה שנכתב על כך בפרשת וישלח, על הפסוק "ויקח מן הבא בידו מנחה"). והדבר דומה לבהמה הנושאת את האדם הרוכב עליה למקום שלא היה יכול להגיע אליו בכוחות עצמו.

ולכן החיות פני אריה פני שור כו' נושאות את הכסא וגם דמות כמראה אדם שעל הכסא כו'. וגם זה אמת שמנושאות עם הכסא.

ולכן החיות — "פני אריה, פני שור" וכו' — נושאות את הכיסא, וגם את "דמות כמראה אדם" שעל הכיסא וכו'. וגם זה נכון: שהן נושאות יחד עם הכיסא.

וזהו לא יעקב יאמר עוד שמך כ"א ישראל כי שרית עם אלקים כו' היינו שלהיות בבחי' ומדרגת ישראל היינו לי ראש כביכול זה נמשך ע"י

וזהו פירוש הפסוק: "לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל, כי שרית עם אלקים" וכו'. כלומר, להגיע לבחינה ולמדרגה של ישראל, היינו "לי ראש", כביכול, נעשה באמצעות

כי שרית עם אלקים שהוא להיות ביטול היש שעיי' נמשך גילוי התענוג ורצון עליון שהוא בחי ראש וכנ"ל בענין הקב"ה מנענע ראשו כו'

"כי שרית עם אלקים" — כלומר, להביא לביטול היש"; באמצעות נמשכת התגלות התענוג והרצון העליונים, שהם בחינת "ראש", כנזכר לעיל בענין "הקב"ה מנענע ראשו" וכו'.

(וגם ישראל פי' שיר אל שהוא ג"כ ענין המשכת תענוג העליון ע"ד שנתבאר ע"פ שיר השירים וכ"ז [וכל זה] נמשך ע"י כי שרית עם אלקים.

(וגם "ישראל" פירושו "שיר אל", וזהו גם ענין המשכת התענוג העליון, על דרך מה שהתבאר על הפסוק "שיר השירים"; וכל זה נמשך באמצעות "כי שרית עם אלקים").

וזהו ובלילה שירה עמי שירו קרי דהיינו שעשועים של הקב"ה והיינו ובלילה ע"י אתהפכא חשוכא לנהורא כו', ועיין ע"פ לא יעקב יאמר עוד שמך כ"א ישראל ברכות פי' וישלח פ"ח [פרי עץ חיים]

וזהו "ובלילה שירה עמי" — הכתיב הוא "שירה" והקרי הוא "שירו", כלומר, השעשועים של הקב"ה. וזהו "ובלילה": באמצעות הפיכת החושך לאור וכו'. ועיין בפירוש הפסוק "לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל", ברכות, פרשת וישלח, פרק ע"ח,

ובפי' לך לך פמ"ו ובגמרא ובירושלמי ספ"ק [סוף פרק קמא] דברכות ובזח"א [ובזהר חלק א] בפי' וישלח קע"ג ב' קע"ד א' ובפי' משפטים ק"ה א' ובפי' תזריע מ"ה א' ובפי' פנחס דרמ"ד א' ועיין בהרמ"ז [בהרב משה זכות] ר"פ שמיני בענין ישראל ע"ש):

ובפרשת לך לך, פרק מ"ו; ובגמרא ובירושלמי, סוף פרק א' דברכות; ובזהר, חלק א', פרשת וישלח, קע"ג ע"ב וקע"ד ע"א; ובפרשת משפטים, ק"ה ע"א; ובפרשת תזריע, מ"ה ע"א; ובפרשת פנחס, רמ"ד ע"א. ועיין ברמ"ז, תחילת פרשת שמיני, בענין ישראל; עיין שם.

13 ג אך אין תכלית הכוונה בביטול זה וכלות הנפש זו שישאר כן ממש בבחינה זו ויכלה נפשו מקרב גופו

3. אולם אין תכלית הכוונה בביטול זה ובכלות הנפש הזאת — שהאדם יישאר ממש כך, במדרגה זו, ושנפשו תכלה בתוך גופו;

דהא כבר היתה כן קודם ירידתה בגוף אלא העיקר הוא שאחר כלות הנפש זו ימשיך מלמעלה למטה להיות גילוי אור א"ס למטה.

שהרי כך היא כבר הייתה קודם ירידתה בגוף. אלא העיקר הוא שלאחר כלות הנפש הזאת ימשיך מלמעלה למטה, כדי שיתגלה אור אין סוף למטה.

(וכמ"ש והוא ימשול בך. וע' בסש"ב [בספר של בינונים] ס"פ חמשים). וז"ש [וזהו שכתוב] והיו הדברים האלה כו' תיכף לובכל מאדך כי ההמשכה הוא ע"י התורה

(כמו שנאמר: "והוא ימשול בך"; ועיין בספר של בינונים, בסוף פרק חמישים.) וזהו [הטעם] שנאמר: "והיו הדברים האלה" וכו', מיד לאחר "ובכל מאדך": שכן ההמשכה היא באמצעות התורה.

ולכן נקרא מקרא וקורא בתורה שקורא וממשיך. וכמ"ש מי יעלה בהר ה' כו' אשר לא נשא לשוא נפשו (תלים כ"ד).

ולכן היא נקראת "מקרא", וכשלוש תורה "קוראים" בה: האדם קורא וממשיך. וכמו שנאמר: "מי יעלה בהר הוי"ו וכו', "אשר לא נשא לשוא נפשו" (תהילים כ"ד).

והקרי נפשי כי כשהוא רק בבחינת נפשו לבד היינו נפש האדם שהיא בבחינת עלייה מלמטה למעלה ע"ד מי יעלה בהר כו'

והקרי הוא "נפשי". שכן כאשר מדובר רק בבחינת נפשו בלבד, כלומר בנפש האדם, שהיא בבחינת עלייה מלמטה למעלה, בדוגמת "מי יעלה בהר" וכו',

שהוא בחי' התפלה ואינו עוסק בתורה ובמצות אח"כ להמשיך אור א"ס מלמעלה למטה נקרא לשוא שהיא בחינת התפילה, ואינו עוסק לאחר מכן בתורה ובמצוות כדי להמשיך אור אין סוף מלמעלה למטה — הרי היא נקראת "לשוא"

(וכמ"ש במ"א ע"פ הקל קול יעקב) אלא העיקר צ"ל אח"כ בחי' נפשי שהוא המשכת וגילוי אור א"ס למטה

(כמו שנתבאר במקום אחר על הפסוק "הקול קול יעקב"). אלא העיקר הוא שלאחר מכן תהיה בחינת "נפשי", שהיא המשכת אור אין סוף וגילוי למטה.

(ועיין בזח"ג [בזהר חלק ג] נ"ה ב' מענין נפשי ובמק"מ [ובמקדש מלך] שם ועו"ל [ועוד יש לומר] בפ"י נפשי עפמ"ש [על פי מה שכתוב] בלק"ת [בלקוטי תורה (להאריז"ל)] פ' כי תשא בטעמי מצות בענין ונתנו איש כופר נפשו כי א"א נפש כל האצילות והיינו כי נפש פירושו רצון כמו אין נפשי אל העם הזה)

(ועיין בזהר חלק ג', נ"ה ע"ב, בעניין "נפשי", ובמקדש מלך שם. ועוד אפשר לבאר את "נפשי" על פי מה שנאמר בלקוטי תורה של האריז"ל, פרשת כי תשא, בטעמי המצוות, בעניין "ונתנו איש כופר נפשו": שאריך אנפין הוא הנפש של כל האצילות; והיינו, משום שנפש פירושה רצון, כמו "אין נפשי אל העם הזה").

(בירמיה בסי ט"ו) **ופרש"י** [ופירש רש"י / ופירוש רש"י] **נפשי רצוני וכן ת"י** [תרגום יונתן] **רעוא גם ע"ד משארז"ל**
[מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] **בשבת ס"פ הכונה דר"ת** [דראשי תיבות] **אנכי אנא נפשי כתבית יהבית.**

(בירמיהו, פרק ט"ו), **ורש"י מפרש:** "נפשי — רצוני", וכן גם התרגום יונתן מתרגם "רעוא", רצון. גם על דרך דברי חז"ל בשבת, בסוף פרק הכונה, ש"אנכי" הוא ראשי תיבות "אנא נפשי כתבית יהבית" — "אני עצמי כתבתי ונתתי".

וע' מזה בלק"ת [בלקוטי תורה (להאריז"ל)] **מהאריז"ל** [מהאריי זכרוננו לברכה] **פ' יתרו ע"פ אנכי ובמא"א** [ובמאורי אור] **אות א' סעיף ק"ג והנה רש"י** [רבי שלמה יצחקי] **פ"י**

וראה על כך בלקוטי תורה של האריז"ל, פרשת יתרו, על הפסוק "אנכי", ובמאורי אור, אות א', סעיף ק"ג. והנה, רש"י מפרש

אנא נפשי אני בעצמי ויש לפרש נפשי כתבית יהבית ע"ד מ"ש ברכות ר"פ תרומה בפ"י ויקחו לי תרומה כביכול לי אתם לוקחים גם ע"ד מ"ש

את "אנא נפשי" — "אני עצמי"; ואולם אפשר לפרש את "נפשי כתבית יהבית" על דרך הנאמר במדרש רבה, בתחילת פרשת תרומה, על פירוש "ויקחו לי תרומה": "כביכול, אותי אתם לוקחים". וכן על דרך הכתוב,

כי בו שבת וינפש ות"א [ותרגום אונקלוס] **ונח וע' בהרמב"ן** [בהרבי משה בן נחמן] **פ' תשא שם ובזח"ב** [ובזהר חלק ב'] **ויקהל** (דר"ד סע"ב [סוף עמוד ב])

"כי בו שבת וינפש", והתרגום אונקלוס מתרגם "ונח"; וראה ברמב"ן על פרשת כי תשא שם, ובזהר חלק ב', ויקהל (דר"ד סע"ב),

ובפ' נשא (קכ"ב ב') ועמ"ש בד"ה והיה מספר בניי [בני ישראל] **גבי ונחה עליו רוח ה' ומ"ש במ"א פ"י ריח ניחוחי.**

ובפרשת נשא (קכ"ב ב'); וראה מה שכתוב בדיבור המתחיל "והיה מספר בני ישראל" בעניין "ונחה עליו רוח ה'", ומה שכתוב במקום אחר על פירוש "ריח ניחוחי".

וז"ש [וזהו שכתוב] **אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלקים שהתכלית המכוון של יציאת מצרים ממטה למעלה הוא כדי להיות לכם לאלקים שיומשך גילוי אור א"ס ב"ה למטה**

וזהו שנאמר "אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלקים": התכלית המכוונת של יציאת מצרים, מלמטה למעלה, היא "להיות לכם לאלקים" — שהגילוי של אור אין סוף ברוך הוא יומשך למטה.

וזהו להיות לכם כוי (ו"ש [וזהו שכתוב] שמות ג' י"ב בהוציאך כוי תעבדון כוי ועמ"ש במ"א ע"פ הסבי עיניך מנגדי כוי)

וזהו "להיות לכם" כוי. (וזהו שנאמר בשמות ג': י"ב: "בהוציאך" כוי, "תעבדון" כוי; וראה מה שכתוב במקום אחר על הפסוק "הסבי עיניך מנגדי" כוי.)

וכן לאליהו הראו זה ג"כ שתכלית המכוון הוא ההמשכה כמ"ש (מלכים א' ס"י י"ט) לא ברעש הי' ואחר הרעש אש לא באש הי' פי'

וכך הראו גם לאליהו, שהתכלית המכוונת היא ההמשכה, כמו שנאמר (מלכים א', פרק י"ט): "לא ברעש הוי", ואחר הרעש אש; לא באש הוי". ופירוש הדבר:

כי הרעש הוא ענין האופנים וחיות שמתנשאים ברעש גדול מחמת השגתם שהוא ית' קדוש ומובדל.

שהרעש מתייחס לאופנים ולחיות, המתנשאים ברעש גדול מתוך השגתם שהוא יתברך קדוש ונבדל.

והוי' צבאות אות הוא בצבא שלו. שמאות אחת בלבד משם הוי' מתהווים וחיים כל צבאי צבאות כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] ביו"ד נברא העוה"ב [העולם הבא] כוי.

ו"הוי' צבאות" [פירוש] "אות הוא בצבא שלו": מאות אחת בלבד משם הוי' מתהווים וחיים כל צבאות הצבאות, כפי שאמרו רבותינו זכרונם לברכה: "ביו"ד נברא העולם הבא" כוי.

14 ולכן הם מרעישים ברעש גדול ועכ"ז [ועם כל זה] לא ברעש הוי' פי' שאין גילוי הוי' נמשך ומתפשט ומתלבש בבחי' הרעש

לכן הם מקימים רעש גדול, ואף על פי כן "הוי' אינו ברעש": כלומר, גילוי הוי' אינו נמשך, מתפשט ומתלבש בבחינת הרעש;

אלא הרעש הוא להי' ממטה למעלה להיות נכלל ובטל בבחי' הוי' אבל עכ"ז [עם כל זה] אין שם הוי' שורה ומתלבש ברעש.

אלא הרעש הוא להוי', מלמטה למעלה, כדי להיכלל ולהתבטל בבחינת הוי'; ואף על פי כן, שם הוי' אינו שורה ואינו מתלבש ברעש.

וכן ואחר הרעש אש הוא בחי' התלהבות והתלהטות של השרפים (ועמ"ש במ"א ע"פ שחורה אני שגם באדם יש ב' בחינות אלו רעש הוא חיצוניות הלב ואש הוא בחינת פנימית)

וכן "ואחר הרעש אש": זו בחינת הלהט והבעירה של השרפים (ועיינו במה שנכתב במקום אחר על הפסוק "שחורה אני", שגם באדם יש שתי בחינות אלה: רעש הוא החיצוניות של הלב, ואש היא בחינת הפנימיות);

ועכ"ז [ועם כל זה] לא באש הוי' שאין שם הוי' מתגלה ומתלבש בבחי' האש רק שהאש הוא להוי' כנ"ל אלא ע"י ואחרי האש קול דממה דקה תמן קאתי מלכא

ואף על פי כן, "הוי' אינו באש": שם הוי' אינו מתגלה ומתלבש בבחינת האש; האש היא רק להוי', כנזכר לעיל. אלא שעל ידי "ואחרי האש קול דממה דקה" — "שם בא המלך",

והיינו ע"י התורה שהיא המשכנת וגילוי אור א"ס ב"ה מלמעלה למטה כמ"ש ואשים דברי בפיך כו' וזהו על ידי התורה, שהיא המשכנת וגילוי מלמעלה למטה של אור אין סוף, ברוך הוא, כמו שכתוב: "ואשים דברי בפיך" וכו'.

(ונקי' קול דממה דקה ע"ד דברי חכמים בנחת נשמעים כמ"ש במ"א על הזהר פ' וירא) (דק"ב ע"א ע"ש).
(והיא נקראת "קול דממה דקה" בדומה ל"דברי חכמים בנחת נשמעים", כפי שנתבאר במקום אחר על הזהר, פרשת וירא) (דף ק"ב ע"א, עיינו שם).

ומ"מ צ"ל תחלה רעש ואש שאז ע"י ההעלאה שבתחלה נמשך אח"כ אור א"ס בעסק התורה וכמ"ש לעיל שמבחי' הרעש נעשה שער בשי"ן ימין ושער בשמאל שער בחי' שער רישיה כעמר נקא שהן הלכות התורה.

ובכל זאת, תחילה צריכים להיות רעש ואש, שכן אז, באמצעות העלייה שבתחילה, נמשך לאחר מכן אור אין סוף בלימוד התורה. וכפי שנתבאר לעיל: מבחינת הרעש נעשה שער בשי"ן ימנית, ושער בשי"ן שמאלית. שער שבשמאל הוא בחינת "שער רישיה כעמר נקא", והם הלכות התורה;

ושער בימין זה השער לה' בחינת מצות כו'. ועמ"ש ע"פ כי תשמע בקול ועיין בזהר פ' בלק (דקצ"ג ב') ושער שבימין הוא "זה השער לה'", בחינת המצוות וכו'. ועיינו במה שנכתב על הפסוק "כי תשמע בקול", וכן בזהר, פרשת בלק (דף קצ"ג ע"ב).

מענין קול דממה דקה ובפ' צו (ד"ל ע"ב) והוא בחי' קלא פנימאה הנז' [הנזכר] בזהר ואתחנן (דרס"א ע"א) בעניין "קול דממה דקה", ובפרשת צו (ל ע"ב). זו בחינת "קלא פנימאה", הקול הפנימי, המוזכר בזהר, פרשת ואתחנן (רס"א ע"א);

ועיין בפיי הרמ"ז [הרב משה זכות] שם גמרא חגיגה (דף ט"ז רע"א) ועי' מהרש"א [מהרש"א] שם בח"א [בחלק א'] (פ"ט דברכות נ"ח א').

וראו את פירוש הרמ"ז שם. גמרא, חגיגה (דף ט"ז רע"א); וראו את המהרש"א שם, בחידושי אגדות (פרק ט' בברכות, נ"ח ע"א).

רבות בראשית (פכ"ד) תזריע (ר"פ ט"ו) בקהלת רבה (דף פ"ד א') בפסוק הולך אל דרום זח"ג [זהר חלק ג'] פנחס (דרכ"ג סע"ב [סוף עמוד ב] דרכ"ז סע"ב [סוף עמוד ב]).

מדרש רבה, בראשית (פרק כ"ד); תזריע (תחילת פרק ט"ו); קהלת רבה (דף פ"ד ע"א), על הפסוק "הולך אל דרום"; זוהר, חלק ג', פנחס (סוף רכ"ג ע"ב; סוף רכ"ז ע"ב).

אולם כל ההמשכות הנמשכים הם כעת בבחי' העלם ועיקר הגילוי יהיה לעי"ל [לעתיד לבוא] בתח"מ [בתחיית המתים] כשיתעלו כל נשמות ישראל

אולם כל ההמשכות הנמשכות כעת הן במצב של העלם, ועיקר הגילוי יהיה לעתיד לבוא, בתחיית המתים, כאשר כל נשמות ישראל יתעלו;

כי לא ידח ממנו נדח כתיב כולך יפה רעיתי ואזי יקויים מ"ש ברכנו אבינו כולנו כאחד כשכולנו כאחד אזי ברכנו כו'.

כי נאמר "לא ידח ממנו נדח"; "כולך יפה רעייתי"; ואז יתקיים מה שנאמר: "ברכנו אבינו כולנו כאחד" — כשכולנו כאחד, אז "ברכנו" וכו'.

וכל מעשה המצות ועסק התורה שבעוה"ז הוא להמשיך אור א"ס אלא שכעת אינו מתגלה והוא

וכל מעשה המצוות ועסק התורה בעולם הזה נועדו להמשיך אור אין סוף; אלא שכעת הוא אינו מתגלה, והוא

כמו מתן בסתר, ולעי"ל [ולעתיד לבוא] שכר מצוה יתגלה מן המצוה עצמה (ועמ"ש ע"פ הבאים ישרש יעקב).

כמו "מתן בסתר"; ולעתיד לבוא שכר המצווה יתגלה מתוך המצווה עצמה (וראו מה שכתוב על הפסוק "הבאים ישרש יעקב").

וזהו זורע צדקות מצמיח ישועות מלשון וישע הי' אל הבל ואל מנחתו שיהיה גילוי אור א"ס למטה בגופות דייקא במדרגה יותר גבוהה גם מגי' [מגן עדן] העליון

וזהו "זורע צדקות מצמיח ישועות" — "ישועות" מלשון וישע הי' אל הבל ואל מנחתו: שאור אין סוף יתגלה למטה, בגופים דווקא, במדרגה גבוהה אף יותר מגן עדן העליון;

שהרי אפילו הצדיקים הגדולים אברהם ומשה שהם ברום המעלות שבג"ע [שבגן עדן] העליון יתלבשו בגופות ויקומו בתח"ה [בתחיית המתים] וכו',

שהרי גם הצדיקים הגדולים, אברהם ומשה, העומדים בשיא המעלות שבגן עדן העליון, יתלבשו בגופים ויקומו בתחיית המתים וכו';

והיינו מפני שבעוה"ז יכול להיות גילוי גדול יותר משום דנעוץ סופן בתחלתן וסוף מעשה עלה במחשבה תחלה. וזהו להיות לכם לאלקים להיות לעתיד:

וזה מפני שבעולם הזה יכול להיות גילוי גדול יותר, משום ש"סופן נעוץ בתחילתן" ו"סוף מעשה עלה במחשבה תחילה". וזהו "להיות לכם לאלקים": "להיות" לעתיד לבוא.

15 ד אני הוי' אלקיכם. הנה יעקב אמר ושבתי בשלום כו' והיה הוי' לי לאלקים פי' ששם הוי' מורה על

בחינת גילוי האור להוות ולהחיות יהי' [יהיה] גילוי זה נחשב אצלו רק

ד. "אני הוי' אלקיכם". יעקב אמר: "ושבתי בשלום" וכו', "והיה הוי' לי לאלקים". כלומר, שם הוי', המורה על גילוי האור כדי להוות ולהחיות, ייחשב בעיניו רק

כמו שם אלקים המעלים והמסתיר והיינו עי"י [על ידי] גילוי אור א"ס ב"ה שלמעלה מעלה מבחינת שם הוי' וכמ"ש בפ' ויצא על פסוק זה.

כמו שם אלקים, המעלים ומסתיר. והיינו באמצעות גילוי אור אין סוף ברוך הוא, שלמעלה מעלה מבחינת שם הוי', כפי שמוסבר בפרשת ויצא על פסוק זה.

16 וכך לע"ל [לעתיד לבוא] שהוא יום שכולו ארוך דהיינו שאין בו ראש וסוף כלל מחמת גילוי בחינת א"ס

שאינ לו תחלה ותכלה

וכך יהיה לעתיד לבוא, שהוא "יום שכולו ארוך", כלומר, שאין בו ראשית וסוף כלל, משום שתתגלה בחינת אין סוף, שאין לו התחלה ואין לו תכלה.

לכן ע"ז נאמר אני הוי' אלקיכם ששם הוי' יהי' [יהיה] נחשב אז כמו בחינת שם אלקים מפני שיתגלה הארה גדולה ועצומה מאור א"ס ב"ה שלמעלה מבחינת שם הוי'

ולכן נאמר על כך: "אני הוי' אלקיכם" — שם הוי' ייחשב אז כמו בחינת שם אלקים, משום שתתגלה הארה גדולה ועצומה מאור אין סוף ברוך הוא, שלמעלה מבחינת שם הוי';

והיינו התגלות שמו הגדול (ואפ"ל [ואפשר לומר] שזהו מ"ש ב"פ [ב' פעמים] כי אם ישראל יהיה שמך היינו פעם הראשון שנאמר לו ע"י המלאך) (וישלח ל"ב כ"ט) זהו המכוון ענין גילוי שם הוי' שזהו בחי' כי שרית עם אלקים.

כלומר, תתגלה שמו הגדול. (ואפשר לומר שזהו הטעם לכך שנאמר פעמיים "כי אם ישראל יהיה שמך": בפעם הראשונה, כשנאמר לו הדבר מפי המלאך) (וישלח ל"ב כ"ט), הכוונה היא לגילוי שם הוי', שהיא בחינת "כי שרית עם אלקים";

וזהו הגילוי שהיה בהר סיני, ופעם שני שנאמר לו מהקב"ה בעצמו כי אם ישראל יהיה שמך (שם ל"ה יו"ד) זהו המכוון גילוי בחי' גבוה יותר.

וזהו הגילוי שהיה בהר סיני; ובפעם השנייה, כשנאמר לו הדבר מפי הקדוש ברוך הוא בעצמו: "כי אם ישראל יהיה שמך" (שם ל"ה יו"ד), הכוונה היא לגילוי של בחינה נעלית יותר.

כנודע שיש ב' שמות הוי' ופסיק טעמא בינייהו כו' ושם הוי' דלעילא זהו ענין שמו הגדול יהא שמיא רבא מברך כו'

כידוע, יש שני שמות הוי', וביניהם פיסוק בטעמים וכו'; ושם הוי' שלמעלה הוא עניינו של "שמו הגדול" — "יהא שמיא רבא מברך" וכו';

וזהו הגילוי שיהי' [שיהיה] לע"ל [לעתיד לבוא] בב"א [במהרה בימינו אמן], וע' במהרמ"א [במהר"ם אלשיך] פ' וישלח שהעיר ג"כ מזה שנאמר לו כן ב"פ [ב' פעמים] וכן בעין יעקב ספ"ק [סוף פרק קמא] דברכות העירו קצת המפרשים מזה ולפמשי"כ [ולפי מה שכתוב] א"ש [אתי שפיר].

וזהו הגילוי שיהיה לעתיד לבוא במהרה בימינו, אמן. ועיין במהרמ"א, פרשת וישלח, שגם העיר על כך שנאמר לו הדבר פעמיים; וכן בעין יעקב, בסוף פרק ראשון דברכות, העירו על כך מעט מן המפרשים; ולפי מה שכתבנו, הדבר מיושב היטב.

17 ומ"ש אלקיכם אלקים שלכם כי ישראל הם הממשיכים התגלות העצום ההוא שע"י שם הוי' כאלקים חשוב וכמ"ש עד יעבור עמך הוי' והיינו ע"י ההעלאה דבחינת יציאת מצרים וההמשכה. ומ"מ כתיב אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים.

ועל מה שנאמר "אלקיכם" — אלקים שלכם: ישראל הם שממשיכים את אותה התגלות עצומה, שבאמצעותה שם הוי' נחשב כאלקים, כמו שנאמר: "עד יעבור עמך הוי'"; והדבר נעשה באמצעות העלייה, בחינת יציאת מצרים, ולאחריה ההמשכה. ואף על פי כן נאמר: "אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים",

כי גם כלות הנפש שממטה למעלה שהוא בחי' יציאת מצרים הוא ע"י אשר הוצאתי כו' כי אלמלא עוזרו כו' וכמ"ש כי יעמוד לימין אביון להושיע משופטי נפשו כו' וכנ"ל.

מפני שגם כלות הנפש מלמטה למעלה, שהיא בחינת יציאת מצרים, באה באמצעות "אשר הוצאתי" וגו', כי "אלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו" וגו'. וכמו שנאמר: "כי יעמוד לימין אביון להושיע משופטי נפשו" וגו', וכאמור לעיל.

18 והנה על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמ"ח [גמילות חסדים]. פי' עבודה הוא העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] שמלמטה למעלה

והנה, "על שלושה דברים העולם עומד: על התורה, על העבודה ועל גמילות חסדים". פירוש העבודה הוא העלאת מ"ן מלמטה למעלה,

דהיינו ביטול היש והוא ענין ק"ש [קריאת שמע] ויצ"מ [ויציאת מצרים] ותפלה כנ"ל ותורה וגמ"ח [וגמילות חסדים] הן ההמשכות מלמעלה למטה שלאחר ההעלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] התורה היא המשכה בבחינת פנימית כמ"ש ותורתך בתוך מעי וגמ"ח [וגמילות חסדים] הוא ההמשכה בחיצוניות כמ"ש בצדקה תכונני כו'.

כלומר ביטול ה"יש", וזהו עניינם של קריאת שמע, יציאת מצרים ותפילה, כנזכר לעיל. התורה וגמילות החסדים הן ההמשכות מלמעלה למטה, הבאות לאחר העלאת מ"ן: התורה היא המשכה בפנימיות, כמו שנאמר "ותורתך בתוך מעי", וגמילות החסדים היא המשכה בחיצוניות, כמו שנאמר "בצדקה תכונני" וכו'.

אמנם כתיב חסדי הי' כי לא תמנו. חסדי לשון רבים היינו ב' בחי' חסד וכמ"ש בזח"ג [בזהר חלק ג] (דקל"ג ב') אולם נאמר: "חסדי הוי' כי לא תמנו". "חסדי" הוא לשון רבים, כלומר שתי בחינות של חסד, כפי שנאמר בזהר חלק ג' (קל"ג ע"ב):

אית חסד ואית חסד, הא' הוא הבחי' חסד העליון שיתגלה לע"ל [לעתיד לבוא] וע"ז נאמר וחסדי מאתך לא ימוש ונקי רב חסד.

"יש חסד ויש חסד". הראשון הוא בחינת החסד העליון, שיתגלה לעתיד לבוא, ועליו נאמר "וחסדי מאתך לא ימוש"; והוא נקרא "רב חסד".

אמנם הרי אי אפשר שיהי' [שיהיה] ההתגלות אור מלמעלה אם לא שיהיה בחינת כלי ומכון לשבתו אך הרי אין אפשרות שתהיה התגלות של אור מלמעלה בלי שתהיה בחינת כלי ו"מכון לשבתו",

והיינו בחיי חסד ה' דעליה אמרו וכמה גופין תקינת לון כו' חסד דרועא ימינא שהוא בחיי כלי לגילוי אור בחינת ורב חסד הניל

וזוהי בחינת החסד השני, שעליו אמרו "וכמה גופין תקינת לון" וכו', "חסד דרועא ימינא", שהוא בחינת כלי לגילוי האור של בחינת "ורב חסד" הנזכרת לעיל.

(ועמ"ש בד"ה הוי' יחתו מריביו מענין ב' בחינת חסד כו' ועמ"ש בד"ה והיה מספר בניי [בני ישראל] בפיי וענין כי גדול יום יזרעאל)

(ועיין כמה שנכתב כדיבור המתחיל "הוי' יחתו מריביו" בעניין שתי בחינות החסד וכו'; וכן כמה שנכתב כדיבור המתחיל "והיה מספר בני ישראל" בפירוש ובעניין "כי גדול יום יזרעאל").

וכלי זה למטה זהו ענין גמילות חסדים חסד דרועא ימינא וכל אברי הגוף נמשכין אחר הימין כו',

וכלי זה למטה הוא ענין גמילות חסדים, "חסד דרועא ימינא"; וכל אברי הגוף נמשכים אחר הימין וכו'.

וכמ"כ [וכמו כן] יש ב' בחינות תורות היינו מ"ש בתורת הוי' חפצו ובתורתו יהגה פי' תורת ה' היא בחינת תורה שלמעלה חכמה עילאה ותתגלה לעתיד לבוא.

וכמו כן יש שתי בחינות בתורה, כפי שנאמר: "רצונו בתורת הוי', ובתורתו יהגה". פירוש הדברים: "תורת הוי'" היא בחינת התורה שלמעלה, חכמה עילאה, והיא תתגלה לעתיד לבוא;

19 וכלי ומכון לשבתה היא בחיי תורה שלמטה חכמה תתאה וע"ז נאמר ובתורתו יהגה. וזהו ענין ב"פ [ב']

פעמים] אני הוי' אלקיכם הא' קאי על היום לעשותם

והכלי והמקום שבו היא שורה הוא בחינת התורה שלמטה, חכמה תתאה, ועל כך נאמר: "ובתורתו יהגה". וזהו פירוש "אני הוי' אלקיכם" שנאמר פעמיים: הראשון מתייחס ל"היום לעשותם",

שהוא בחינת התורה שלמטה וחסד דרועא ימינא שחכמה וחסד זה הוא בחינת כלי לקבל גילוי תורת ה'

וחסד דלגאו שיתגלו לע"ל [לעתיד לבוא] בב"א [במהרה בימינו אמן]

שהוא בחינת התורה שלמטה ו"חסד, הזרוע הימנית": חכמה וחסד אלה הם בחינת כלי לקבלת הגילוי של "תורת הוי'" ושל החסד הפנימי, שיתגלו לעתיד לבוא, במהרה בימינו, אמן;

שהוא ענין אני הוי' אלקיכם הנאמר שנית (וע' באדר"ר [באדרא רבא] דקל"ח ב') ולכן קבעו פסוק זה בקי"ש

[בקריאת שמע].

וזוהו פירוש "אני הוי' אלקיכם" שנאמר בפעם השנייה (ועיין באידרא רבא, 138b). לכן קבעו פסוק זה בקריאת שמע.

כי הנה מבואר למעלה דיצי"מ [דיציאת מצרים] שייך לקייש [לקריאת שמע] כי יצי"מ [יציאת מצרים] זהו לצאת מהמצרים וגבולים להיות ביטול היש

שהרי הוסבר לעיל שיציאת מצרים שייכת לקריאת שמע, כי יציאת מצרים פירושה לצאת מן המצרים והגבולות, ולהגיע לביטול היש,

וזהו ענין למס"נ [למסירות נפש] באחד שבק"ש [שבקריאת שמע], וגם כי ע"י ביטול היש כי שרית עם אלקים עי"ז נמשך בחי' לי ראש שזהו ענין שמע ישראל כו',

וזהו ענין מסירות נפש ב"אחד" שבקריאת שמע. ועוד, באמצעות ביטול היש — "כי שרית עם אלקים" — נמשכת בחינת "לי ראש", וזהו ענין "שמע ישראל" וכו'.

והנה זהו בחינת עבודה שהיא בחינת ההעלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] ואח"כ צ"ל תורה וגמ"ח [וגמילות חסדים] שהוא בחי' ההמשכות וכל ג' דברים אלו מרומזים

והנה, זוהי בחינת העבודה, שהיא בחינת העלאת מ"ן; ולאחר מכן צריכים להיות תורה וגמילות חסדים, שהן בחינת ההמשכות. ושלושת הדברים האלה רמוזים כולם

בפסוק זה כי אשר הוצאתיך מארץ מצרים זהו ענין ההעלאת וב"פ [וב' פעמים] אני הוי' זהו ענין ההמשכות שע"י תורה וגמ"ח [וגמילות חסדים] כנ"ל וע"כ קבעו פסוק זה דייקא.

בפסוק זה: "אשר הוצאתיך מארץ מצרים" הוא ענין ההעלאת, ו"אני הוי'" שנאמר פעמיים הוא ענין ההמשכות באמצעות תורה וגמילות חסדים, כנזכר לעיל. לכן קבעו דווקא פסוק זה.

20 וזהו ג"כ שייכות פסוק זה לפי ציצית כי בציצית יש ב' בחי' ל"ב חוטין והטלית המקיף אשר הם כנגד ב' בחינת המשכות שע"י תורה וגמ"ח [וגמילות חסדים]

וזהו גם הקשר של פסוק זה לפרשת ציצית: בציצית יש שתי בחינות — שלושים ושניים החוטין והטלית המקיפה — והן מכוונות כנגד שתי דרכי ההמשכה, באמצעות תורה ומעשי חסד.

כי התורה היא ההמשכה בבחינת פנימיות וזהו ענין ל"ב חוטין והם ל"ב נתיבות חכמה וגמ"ח [וגמילות חסדים] חסד דרועא ימינא וימינו תחבקני כמו הטלית שהוא לבוש ומקיף כו' וכמ"ש במ"א.

התורה היא המשכה בבחינת פנימיות, וזהו ענינם של שלושים ושניים החוטין, שהם שלושים ושניים נתיבות החכמה; ומעשי חסד הם "חסד, זרע ימין", "וימינו תחבקני", בדומה לטלית שהיא לבוש ומקיפה כו', כפי שמבואר במקום אחר.

ועוד זאת כי הציצית רומזים ג"כ לאהוי"ר [לאהבה ויראה] כמ"ש לעיל בד"ה והיה לכם לציצית כוי אשר זהו בחינת עבודה.

ועוד: הציצית רומזות גם לאהבה ויראה, כפי שמבואר לעיל במאמר המתחיל "והיה לכם לציצית" כוי; וזו בחינת העבודה.

(וענין על שלשה דברים דייקא העולם עומד אפשר שיוכן עפמ"ש [על פי מה שכתוב] בזהר הרקיע ס"פ תרומה במ"ש בזהר שם) (דקס"ו ע"ב) כד מקבלא מבין ב' דרועין כוי

(את הטעם לכך שהעולם עומד דווקא על שלושה דברים אפשר להבין על פי מה שכתוב בזהר הרקיע, בסוף פרשת תרומה, על הנאמר שם בזהר) (דף קס"ו ע"ב): "כד מקבלא מבין ב' דרועין" כוי;

כי האצילות הקדוש נגמר בג' בחינות כוי כי אל או"א [אבא ואימא] קדמו ג' רישין כוי ע"ש שהאריך בזה. כי האצילות הקדושה מסתיימת בשלוש בחינות כוי, שכן לאבא ואמא קדמו שלושה ראשים כוי; עיין שם, שם הוא מאריך בזה.

ולכן כנגד זה על שלשה דברים העולם עומד כוי וממשי"ש [וממה שכתוב שם] יוכן ג"כ שייכות ג' דברים הנ"ל שהם ועל ידם נמשך בחי' הקב"ה מנענע ראשו כוי ועמ"ש ע"פ שיניך כעדר כוי:

ולכן, כנגד זה, "על שלושה דברים העולם עומד" כוי. ומהאמור שם אפשר להבין גם את הקשר של שלושת הדברים הנזכרים לעיל: הם, ובאמצעותם, נמשכת בחינת "הקדוש ברוך הוא מנענע ראשו" כוי. ועיין במה שכתוב על הפסוק "שיניך כעדר" כוי:

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר והתרגום לעברית של ימינו.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור.
/https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: /likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיזם חינוכי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך /likuteitorah.com/he/likutei-torah/shelach/16

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק